

Præstationsprøver for Landbrugsheste.

Vi har fra Generalmajor *H. Rørdam* og Landskonsulent *Holger Hansen* modtaget nedenstaaende Indlæg i Tilknytning til Konsulent *Th. Vendelbo Andersens* Artikel om ovennævnte Emne i Tidsskrift for Landøkonomi, Hæfte 4.

Det har været mig en Glæde at læse det Forslag, som Konsulent *Vendelbo Andersen* i Tidsskrift for Landøkonomi har fremsat angaaende Afholdelse af Præstationsprøver for Heste, en Sag, som jeg i de sidste 15 Aar har slaaet til Lyd for i Hippologisk Tidsskrift.

Avl efter Eksteriør alene er ikke tilstrækkeligt. Utallige er de Forsøg og Undersøgelser, der i de senere Aar er foretaget for at søge klarlagt Sammenhængen mellem Eksteriør og Præstation, men Resultaterne har i Hovedsagen været negative eller modstridende.

Som Eksempel herpaa kan nævnes:

Svenskeren *Birger Rösjö* er ved Undersøgelse af nordsvenske og amerikanske Traverser kommet til det Resultat, at ved Hurtighed paa Banen er den Hest gunstigst stillet, som har lange Ben og spidse Ledvinkler. *Porthan*¹⁾ hævder efter Undersøgelsen af amerikanske Traverser, at selv om Ekstremiteternes Længde har en vis Betydning, saa er Hurtigheden dog ikke saa meget betinget af Størrelsen af et enkelt Maal som af den harmoniske Sammenhæng mellem flere. Professor *Terho* hævder, at lange Ben ikke er en nødvendig Forudsætning for Hurtighed. Lavbenede Heste kan undertiden udvikle stor Hurtighed og glide lange Strækninger i kraftige Sæt, hvilket ses ved Fotografering af lavbenede Heste i Trav.

Præstationen afhænger jo ikke alene af Hestens Legems-

¹⁾ Dis. Leipzig 1937.

bygning, men i lige saa høj Grad af dens fysiologiske Egenskaber (Konstitution) og af dens Psyke (Energi, Villighed o. s. v.).

Jo mere ensartet m. H. t. Eksteriøret Hestene bliver gennem Avl efter Eksteriør, des mere nødvendigt bliver det derfor ogsaa ved Præstationsprøver at konstatere de enkelte Individets indre Egenskaber. Kun derved bliver det muligt at naa det Maal, der maa tilstræbes, „at avle Heste, der paa mest økonomisk Maade — mindst Foderforbrug — største Hurtighed og Udholdenhed, længste Levealder, største Sundhed og Frugtbarhed — kan opfylde, hvad der kræves af dem“.

Ved det af Konsulent V. A. stillede Forslag er aabenbart lagt til Grund det, som er fremsat af Professor Terho i Særtryk af Nordisk Jordbrugsforskning, Hæfte 1—2, 1942, og af Professor Krüger i Züchtungskunde, B. 14, 1939. Konsulentens Forslag vil sikkert give et meget godt Grundlag for Afholdelsen af Præstationsprøver her i Landet.

Naar jeg i det efterfølgende fremsætter nogle Bemærkninger til Forslaget, er det i ingen Henseende for at kritisere dette, men kun for at uddybe Emnet.

Jeg er selvfølgelig enig med Konsulent V. A., naar han hævder, at Præstationsprøverne maa være avlsmæssigt begrundet. Naar Hr. V. A. dernæst hævder, at Prøver, der er dikteret af Krav til Militærheste eller Eksportheste, er ensidige, er dertil at sige:

Med Militærheste mener Hr. V. A. mulig let Halvblod. Skulde der her i Landet blive Tale om en rationel Avl af let Halvblod, maa Formaålet for Avlen — som andetsteds — blive Avlen af en ædel, men dog stærk og kraftig Hest lige egnet til Ridehest, Kørehest og til Arbejde i Landbruget, og Præstationsprøver maa være lige saa nødvendige i denne Avl som inden for andre Avlsretninger.

Hvad Eksporthestene angaar, maa det vel antages, at de købes til Udlandet, fordi de har visse paa Eksportmarkedet ønskede Egenskaber. En rationel Avl, der forbedrer disse Egenskaber, vil vel ikke være uden Betydning. Hr. V. A. hævder jo selv dette (S. 178, c).

Naar Hr. V. A. hævder, at ensidige Brugsprøver ikke bør

vinde Indpas i den danske Hesteavl, kan man være enig med ham, for saa vidt han mener, at der ikke bør tillægges dem større avlsmæssig Betydning. Visse ensidige Brugsprøver — som Material- og Egnethedsprøver — der skal vise Hestens mulige eller øjeblikkelige Egnethed til et bestemt Formaal, er dog af økonomisk og vejledende Betydning saavel for Bruger som for Opdrætter og bør derfor ikke udelades.

Naar Hr. V. A. helt vil udskyde Højestekraftprøverne, er jeg ikke enig med ham heri. At Prøverne i Landbrugsarbejde maa være de vigtigste, er rimeligt. Det hævdes ogsaa af Professor Krüger, men han udskyder derfor ikke helt Højestekraftprøverne, men foreslaar dem afholdt i Sammenhæng med andre Prøver.

Oberregierungsrat Meyer, Leder af de fleste Præstationsprøver for svære Heste i Tyskland, der var her ved Bellahøj-skuet i 1938, udtalte, at Højestekraftprøverne var et værdifuldt Supplement til de andre Prøver.

Krüger siger om Prøverne af største Kraft, af største Hurtighed og for Arbejde over længere Distance (Kraftstreckenprüfung), at alle 3 Prøvemaader giver Lejlighed til at bedømme den almindelige Egnethed til Arbejde, Villighed og alle de Egenskaber, der udgør Hestens Brugsværdi.

Han hævder ogsaa, at Højestekraft og største Hurtighedsprøve over korte Strækninger er Supplement til de andre Prøver paa Udholdenhed og Hurtighed over længere Strækninger, hvor store Krav der end herunder er stillet.

Ligeledes med Hensyn til Bedømmelse af Konstitutionen og Hestens Villighed til at trække giver disse Prøver et godt Middel. Saavel Krüger som Terho hævder, at det er meget vanskeligt og usikkert ved Hestens ydre Optræden, Puls, Aandedræt, Temperatur, Sved o. s. v. at bedømme, hvor anstrengt Hesten er, og at man hidtil ikke har fundet noget Middel hertil. „Mest egnet“, siger Krüger, „er Højestekraftprøver, stigende Kraftprøver over bestemte Strækninger og Hurtighedsprøver.“ Højestekraftprøverne er simple, lette at anordne og at bedømme med Sikkerhed.

Det kan ikke benægtes, at Prøver for Markredskaber, f. Eks.

Plov eller Udholdenhedstrækprøver, kræver betydelig større Ulejlighed ved Anordning, Iværksættelse og Bedømmelse²⁾. Det vil være vanskeligt at forsyne alle deltagende Vogne eller Redskaber med Kraftmaalere. Ændringer i Vind, Vejr, Jordbundsforhold spiller ind. Ligesaa Forskelle med Hensyn til Vogne, Forspænding o. s. v.

Den Del af Bedømmelsen, der skal foregaa skønsmæssigt, er vanskelig, og forskellige Anskuelser kan gøre sig gældende. Ved Bedømmelsen af Hestens Gang hævder f. Eks. Krüger, at Hurtigheden i høj Grad afhænger af Skridtlængden, men at ogsaa Skridthurtigheden spiller en Rolle. *Hartman*³⁾ hævder, at det ikke er Skridtlængden, men Skridthastigheden, der er af afgørende Betydning for Præstationsevnen. Heste, der er meget villige til at trække, tager jo — som ogsaa anført af Krüger — korte og hurtige Skridt, naar de skal trække et tungt Læs.

Ved Omtalen af Prøveredskaberne bør man mulig ikke helt forbigaa den hollandske (*Visser*) og tilsvarende tyske (*Ehrenberg-Nitsche*) Hesteomgang⁴⁾, hvorved man paa den nemmest mulige Maade kan indstille til enhver ønskelig Trækmodstand og aflæse Resultatet af det udførte Arbejde samt lade Hesten arbejde, saa længe man ønsker, under ganske ensartede Forhold. De har den Ulempe, at de ikke kan flyttes, men kunde mulig med Fordel anvendes ved visse Avlscentre eller paa faste Dyrskuepladser.

Hvilke Prøvemethoder man nu end vil vælge, er det givet, at den danske Avl ikke i Længden kan skyde Spørgsmaalet Præstationsprøver fra sig.

For at faa den rette Værdi af Prøverne inden for de forskellige Avlsretninger er en nøjere Undersøgelse og Fastlæggelse af de Krav, der maa stilles til Dyrene, nødvendig. For Avlens Økonomi er det af Betydning, at der ikke stilles større Krav til Ydeevnen end nødvendigt i de Bedrifter og Erhverv, hvori Hestene skal anvendes. En unødvendig Stræben efter Størrelse og Masse bør undgaas.

²⁾ Jeg henviser i saa Henseende til en Art. i *Hip. Tids.* 23-24/38 om Dauerzugleistungsprüfungen i Leck.

³⁾ *Landw. Jahrbuch* 81/35.

⁴⁾ Nylig omtalt i *Hip. Tids.*

Afkomsprøver maa afholdes i saa vid Udstrækning som mulig.

Det har jo ved talrige Undersøgelser rundt omkring vist sig, i hvor høj Grad Dyrets Udvikling kan paavirkes ved Behandlingen i de unge Aar. Svage Dyr kan gøres stærke ved god og stærke Dyr svage ved daarlig Behandling. Men det er kun Dyrenes egne Egenskaber, der paavirkes, og ikke de Anlæg, de giver i Arv til Afkommet. Kun ved stadige Prøver af Afkommet kan man opnaa nogenlunde Sikkerhed i Bedømmelsen af Avlsdyrenes Værdi. Ved denne Bedømmelse maa ogsaa tages Hensyn til de Forhold, hvorunder Afkommet er opvokset m. m.

Familieprøver maa være det endelige Maal for Afkomsprøverne.

Jeg vil haabe, at Hr. V. A.s Afhandling giver Stødet til, at Sagen snart sættes i Gang herhjemme.

Der bør nedsættes et Udvalg af Repræsentanter for de forskellige Hesteracer. Paa Grundlag af Hr. V. A.s Forslag og Studiet af de Resultater, man er kommet til andetsteds i Verden, bør der udarbejdes en endelig Plan for Igangsættelsen af Prøverne. Udvalget bør ogsaa tage den Opgave op at fastslaa de Krav, der maa stilles til de forskellige Racer. Oprettelsen af Præstationsstambøger bør ogsaa i Tide overvejes med det endelige Formaal, at Dyr, som ikke kan optages i disse, udskydes af Avlen.

H. Rørdam.

Konsulent *Th. Vendelbo Andersen* har i sin Afhandling om Præstationsprøver for Heste taget et Spørgsmaal, der har ligget brak alt for længe, op til systematisk Behandling. Det fortjener han Tak for.

Flere Lande har arbejdet med denne Sag i en Aarrække, og der er derfor allerede Erfaringer at bygge paa.

Nu maa den danske Hesteavl tage denne Sag op, ikke alene til Drøftelse, men til Gennemførelse.

Inden for Belgieravlen har Spørgsmaalet været paa Programmet det sidste Par Aar. Men — vil jeg stærkt understrege — det er naturligvis en Opgave, der ikke er eller skal være speciel